

RP 203/2024 rd

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om Vänskapens park

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det att lagen om Vänskapens park ändras. Propositionen hänför sig till målet i regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering om att balansera de offentliga finanserna samt till regeringens beslut om anpassningsåtgärder inom statsförvaltningen. I propositionen föreslås det att 6 § som gäller personalen samt informations- och forskningscentret vid parken upphävs. Syftet med propositionen är att göra det möjligt att lägga ned verksamheten vid Petola naturum och forskningscentralen i Vänskapens park i Kuhmo och i syfte att nå kostnadsbesparingar överlåta fastigheten så att den inte längre är i Forststyrelsens Naturtjänsters besittning. Dessutom föreslås det att det i 1 § angivna syftet med Vänskapens park uppdateras genom att omnämmandet av främjandet av samarbetet mellan Finland och Sovjetunionen stryks.

Lagen avses träda i kraft den 1 juni 2025.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
MOTIVERING	3
1 Bakgrund och beredning.....	3
1.1 Bakgrund.....	3
1.2 Beredning.....	3
2 Nuläge och bedömning av nuläget	4
3 Målsättning	6
4 Förslagen och deras konsekvenser	6
4.1 De viktigaste förslagen	6
4.2 De huvudsakliga konsekvenserna.....	6
4.2.1 Ekonomiska konsekvenser.....	6
4.2.2 Konsekvenser för myndigheterna	7
4.2.3 Sociala konsekvenser.....	7
5 Remissvar	8
6 Specialmotivering.....	9
7 Ikraftträdande	10
LAGFÖRSLAG.....	11
Lag om ändring av lagen om Vänskapens park.....	11
BILAGA.....	12
PARALLELLTEXT	12
Lag om ändring av lagen om Vänskapens park.....	12

MOTIVERING

1 Bakgrund och beredning

1.1 Bakgrund

I regeringens proposition föreslås det att lagen om Vänskapens park ändras. Genom propositionen gör man det möjligt att lägga ned verksamheten vid Petola naturum och Vänskapsparkens forskningscentral i Vänskapens park i Tönölänniemi i Kuhmo stad och att överlåta fastighetskomplexet så att det inte längre är i Forststyrelsens Naturtjänsters besittning.

Propositionen anknyter för egen del till föresatserna i regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering om balansering av de offentliga finanserna och anpassningar inom statsförvaltningen samt till de beslut om detta som fattades vid ramförhandlingarna våren 2024. Den totala finansieringen för Forststyrelsens offentliga förvaltningsuppgifter var 2024 cirka 11 miljoner euro mindre än året innan. Genom besluten kommer nivån på finansieringen för Forststyrelsens offentliga förvaltningsuppgifter inom miljöministeriets förvaltningsområde att ytterligare minska med cirka 2,54 miljoner euro fram till 2027. Som en sparåtgärd minskar Forststyrelsens Naturtjänster det byggnadsbestånd som myndigheten besitter, i syfte att balansera underhållet av fastigheterna mot de tillgängliga resurserna. Det är ändamålsenligt att Petola naturum och forskningscentralen i Vänskapens park läggs ned, eftersom de används endast i ringa utsträckning och driften är dyr i förhållande till användningsbehovet.

I lagen om Vänskapens park finns bestämmelser om parkens personal och om inrättande av ett informations- och forskningscentrum i Kuhmo stad. För att Petola naturum och forskningscentralen ska kunna läggas ned och man ska kunna avstå från fastigheten behöver lagen om Vänskapens park ändras. Samtidigt ser man över det syfte med inrättandet av parken som anges i lagen, eftersom naturvårds- och forskningssamarbetet med Ryssland enligt det nuvarande syftet med inrättandet har upphört i och med att Ryssland inledde ett anfallskrig mot Ukraina 2022.

1.2 Beredning

Regeringspropositionen har beretts vid miljöministeriet. Under beredningen har man fört förhandlingar med Forststyrelsen, Finlands miljöcentral och Kuhmo stad våren och sommaren 2024. Miljöministeriet var dessutom närvarande vid stadsstyrelsens möte i Kuhmo stad den 3 september 2024 och ordnade ett öppet informations- och diskussionsmöte om projektet i Petola naturum i Kuhmo den 3 september 2024.

Regeringspropositionen var på remiss 23.9–1.11.2024. Utlåtanden om utkastet till regeringsproposition har begärts av jord- och skogsbruksministeriet, undervisnings- och kulturministeriet, försvarsministeriet, utrikesministeriet, finansministeriet, Försvarsmakten, Gränsbevakningsväsendet, Forststyrelsen, Museiverket, närings-, trafik- och miljöcentralen i Kajanaland, Kajanalands förbund, Kuhmo stad, Suomussalmi kommun, Finlands miljöcentral, Naturresursinstitutet, Aalto-universitetet, Geologiska forskningscentralen, Helsingfors universitet, Meteorologiska institutet, Östra Finlands universitet, Lapplands universitet, Tammerfors universitet, Åbo universitet, Åbo Akademi, Finlands viltcentral, Suomen Latu ry, Finlands naturskyddsförbund rf, Luonto-Liitto ry, Kuhmo-seura och Idän Taiga ry.

Beredningsunderlaget för propositionen finns tillgängligt i den offentliga tjänsten på adressen <https://valtioneuvosto.fi/sv/projekt> med identifieringskoden YM038:00/2024.

2 Nuläge och bedömning av nuläget

Vänskapens park inrättades genom lagen om Vänskapens park (488/1990) för att främja miljövårdssamarbetet mellan Finland och Sovjetunionen, skydda Kajanalands vildmarksområden med skog och myrar samt insjönatur och åsar och skydda skogsrenens livsmiljö samt för att främja miljöforskningen. Vänskapens park består av fem naturskyddsområden i Kuhmo stad och Suomussalmi kommun.

Vänskapens park är en del av Vänskapens naturskyddsområde som avses i överenskommelsen mellan Republiken Finlands regering och Socialistiska rådsrepublikernas förbunds regering om Vänskapens naturskyddsområde (FördrS 68/1990). På den ryska sidan hör Kostamus naturskyddsområde till Vänskapens naturskyddsområde som avses i överenskommelsen. Syftet med överenskommelsen har varit att främja samarbetet mellan länderna särskilt inom naturvård och miljöskydd och inom forskningen. Överenskommelsen har i Finland satts i kraft genom förordningen om ikraftträdande av överenskommelsen med Sovjetunionen om Vänskapens naturskyddsområde (946/1990).

I 6 § i lagen om Vänskapens park finns bestämmelser om personalen vid parken och om ett informations- och forskningscentrum. Enligt 6 § 1 mom. i lagen inrättas för forskning som gäller Vänskapens park, för skötseln, användningen och övervakningen av parken samt för guidning i den ett tillräckligt antal tjänster och anställs personal i arbetsavtalsförhållande. Enligt 6 § 2 mom. inrättas i Kuhmo stad ett informations- och forskningscentrum för Vänskapens park. I sitt betänkande om lagförslaget om Vänskapens park (Leu 8/1990 vp) förutsatte riksdagens lag- och ekonomiutskott att det i Kuhmo stad inrättas ett informations- och forskningscentrum för parken och att det för centret inrättas ett behövligt antal tjänster och anställs tillräckligt med personal i arbetsavtalsförhållande, med beaktande även av de anslagsbehov som annars följer av avlöningen av personalen. Utskottet förutsatte också att kommunen kompenseras för de permanenta arbetsplatser som går förlorade i området till följd av inrättandet av parken och att utvecklingen i området och bevarandet av permanenta arbetsplatser följs noggrant och behövliga åtgärder vidtas.

Det informations- och forskningscentrum som avses i lagen om Vänskapens park byggdes 1993 i Tönölänniemi i Kuhmo stad med statlig finansiering. Fastigheten i Tönölänniemi omfattar fyra byggnader: Petola naturum, Vänskapsparkens forskningscentral, en byggnad för inkvartering samt Forststyrelsens kontorsbyggnad. Fastigheten i Tönölänniemi med byggnader är i Forststyrelsens Naturtjänsters besittning. Naturtjänsterna svarar för underhållet av fastigheten och de byggnader som hör till den samt för verksamheten vid Petola naturum. Finlands miljöcentral svarar för forskningsverksamheten i Vänskapens park och är hyresgäst vid forskningscentralen i fastigheten.

Underhållet av de byggnader som hör till fastigheten i Tönölänniemi täcks med anslag i statsbudgeten under moment 35.10.52 Forststyrelsens offentliga förvaltningsuppgifter. De årliga kostnaderna för Forststyrelsens offentliga förvaltningsuppgifter av underhållet av fastigheten i Tönölänniemi uppgår till cirka 72 000 euro. Vid naturumet arbetar en visstidsanställd arbetstagare under öppettiderna. Forststyrelsens Naturtjänsters hyresinkomster från Finlands miljöcentral är cirka 43 200 euro varje år. På basis av den kartläggning av fastighetens skick som gjordes 2022 kommer kostnaderna för investeringarna i reparation och underhåll av byggnader under de följande 10 åren att uppgå till sammanlagt cirka 1,5 miljoner euro. Bland de naturum som Forststyrelsens Naturtjänster förvaltar föranleder Petola naturum mest kostnader per kundbesök, dvs. cirka 18,60 euro per besök. Motsvarande kostnad för exempelvis Hossa naturum är 1,50 euro per besök och för Oulanka naturum 2,60 euro per besök.

Petola naturum har i cirka 30 år skött Forststyrelsens Naturtjänsters informationsverksamhet i Kuhmo. Antalet besök vid naturumet har dock minskat betydligt. Antalet årliga besök var som störst år 2008 med något över 20 000 besökare, men under de senaste tio åren har antalet besök har varit under 10 000. På grund av den ringa efterfrågan har naturumet under de senaste åren hållits öppet i juli, och under andra tider enligt överenskommelse. Antalet årliga besök har legat kring endast 3000.

De tjänster som naturumet tidigare av hävd har tillhandahållit besökare på plats, såsom rådgivning om friluftaktiviteter samt olika jakt- och fisketillstånd, är i dagens läge tillgängliga elektroniskt. En annan utmaning är att Petola naturum ligger på ett par kilometers avstånd från Kuhmo centrum och avskilt från naturskyddsområdena och andra viktiga utflyktsmål i Vänskapens park. Tidigare ingick besök vid naturumet i läroplanen för Kuhmo stad, och skolorna i staden och dess närområden gjorde regelbundna besök där. På grund av stadens sparåtgärder har antalet skolbesök i naturumet dock minskat betydligt.

När Vänskapens park inrättades var det Kajanalands miljöcentral och senare Forststyrelsen som svarade för forskningsverksamheten vid parken. Sedan 2007 har Finlands miljöcentral Syke svarat för forskningsverksamheten. Under årens lopp har naturumet haft en stor mängd fast anställd forskningspersonal och personal som anställts med projektfinansiering. I enlighet med syftet med inrättandet av parken har man inom ramen för olika forskningsprojekt och expertutbyten bedrivit ett nära forskningssamarbete med ryska forskningsinstitut. I området för Vänskapens park har det i synnerhet bedrivits en omfattande forskning kring myrar och omfattande entomologisk forskning. Allt forskningssamarbete med Ryssland upphörde dock när Ryssland inledde sitt anfallskrig mot Ukraina 2022.

I Vänskapsparkens forskningscentral i byggnaden som omfattar mer än 400 m² arbetar för närvarande två personer från Finlands miljöcentral i fast anställning. Forskningscentralens hyra och fastighetens övriga skötselkostnader föranleder Finlands miljöcentral utgifter på cirka 55 000 euro varje år. I förhållande till den nuvarande forskningsverksamheten är forskningscentralen anmärkningsvärt stor. Den forskning som bedrivs vid centralen omfattar ett område som går utöver gränserna för Vänskapens park, och verksamheten är inte bunden vid var den nuvarande forskningscentralen är placerad.

I ett av miljöministeriet tillsatt utredningsprojekt 2012 (utarbetat av Saara Lilja-Rothsten) granskades uppfyllelsen av de statliga åtaganden som antecknats i statsrådets skyddsbeslut och i samband med dem. I utredningen granskades också uppfyllelsen av skyldigheterna enligt lagen om Vänskapens park och uttalandet från riksdagen. Enligt utredningen har utfallet av kompensationen för Vänskapens park varit större än skyldigheterna. I Kuhmo har det med statliga medel byggts lokaler för personalen vid Vänskapens park till ett värde av cirka 4 miljoner euro. Vid den tidpunkt då utredningen genomfördes hade forskningscentralen sex fast anställda arbetstagare samt i genomsnitt lika många arbetstagare som anställts med projektfinansiering och sysselsättningsstöd. Dessutom fanns det vid naturumet åtminstone fyra arbetstagare som var anställda vid Forststyrelsen och dessa hade tidigare varit cirka tio till antalet. Miljöministeriet anvisade dessutom 1997–2001 för parkens forskningscentral 5 miljoner mark i kompensationsmedel för skydd av gamla skogar.

Efterfrågan på tjänsterna vid Petola naturum och användningen av Vänskapsparkens forskningscentral är i nuläget ringa. Däremot är kostnaderna för underhållet av byggnaderna i Tönölänniemi och det framtida behovet av reparationer betydande i förhållande till användningsbehovet. Byggandet av naturumet och forskningscentralen och de anknyttande arbetsplatserna kompenserar Kuhmo stad för den minskning av antalet arbetstillfällen inom

skogsbruket i området som inrättandet av Vänskapens park föranledde. Utfallet av kompensationen har dock bedömts redan

vara större än de ursprungliga skyldigheterna. På grund av de sparåtgärder som riktas till statsförvaltningen måste Forststyrelsens Naturtjänster minska antalet byggnader i Forststyrelsens besittning i syfte att balansera det underhåll som fastigheterna kräver mot de tillgängliga resurserna. Det är således inte längre ändamålsenligt att upprätthålla verksamheten vid Petola naturum och Vänskapsparkens forskningscentral med statsmedel.

3 Målsättning

Målet med propositionen är att göra det möjligt att lägga ned den statligt ledda verksamheten vid Petola naturum och Vänskapsparkens forskningscentral i Tönölänniemi i Kuhmo samt att överlåta fastighetskomplexet i Tönölänniemi så att det inte längre är i Forststyrelsens Naturtjänsters besittning. Antalet besök vid Petola naturum har varit lågt och den av Finlands miljöcentral förvaltade forskningscentralen används i dag i endast liten utsträckning. Kostnaderna för underhållet av byggnaderna i Tönölänniemi och det framtida behovet av reparationsinvesteringar är stora i förhållande till användningen av byggnaderna.

Ett ytterligare syfte med propositionen är att se över syftet med parken så att det motsvarar nuläget. Det tidigare aktiva forsknings- och naturvårdssamarbetet med Ryssland har upphört efter Rysslands anfallskrig mot Ukraina 2022.

4 Förslagen och deras konsekvenser

4.1 De viktigaste förslagen

I propositionen föreslås det att 6 § i lagen om Vänskapens park där det föreskrivs om parkens personal och om inrättande av ett informations- och forskningscentrum i Kuhmo upphävs. Genom upphävandet av bestämmelsen kan Forststyrelsen avstå från den nuvarande naturumverksamhet som är bunden till byggnaden i Petola naturum och sälja fastigheten i Tönölänniemi med dess byggnader. Dessutom kan Finlands miljöcentral avstå från verksamheten vid Vänskapsparkens forskningscentral och överföra centralens nuvarande personal till andra verksamhetsställen.

Det föreslås vidare att den i lagens 1 § avsedda avsikten med inrättandet ändras så att omnämmandet av främjande av samarbetet mellan Finland och Sovjetunionen stryks. Det nuvarande syftet med inrättandet av parken kan inte förverkligas fullt ut sedan Ryssland inlett ett anfallskrig mot Ukraina. I och med ändringen kommer syftet med inrättandet av Vänskapens park att till sitt innehåll motsvara syftet med inrättandet av andra, motsvarande statsägda naturskyddsområden.

4.2 De huvudsakliga konsekvenserna

4.2.1 Ekonomiska konsekvenser

Den försäljning av fastigheten i Tönölänniemi som propositionen möjliggör kommer att medföra besparingar i Forststyrelsens offentliga förvaltningsuppgifter till den del som gäller det årliga fastighetsunderhållet och kostnaderna för kommande investeringsbehov, och medföra inkomster av engångsnatur från försäljningen av fastigheten. Kostnaden för underhållet av Tönölänniemi har varit cirka 72 000 euro varje år. Kostnaden för behövliga reparationsinvesteringar och underhåll av fastigheten under de följande tio åren kommer enligt

Forststyrelsens uppskattning att vara cirka 1,5 miljoner euro. Inkomsten av försäljningen av fastigheten kommer sannolikt att vara relativt obetydlig.

För Finlands miljöcentral kommer propositionen att medföra en besparing på cirka 55 000 euro per år när hyreskostnaderna för Vänskapsparkens forskningscentral och övriga skötselkostnader för fastigheten faller bort.

Propositionen bedöms inte ha några nämnvärda direkta ekonomiska konsekvenser för Kuhmo stad. Petola naturum har i dag ett lågt antal besökare och naturumet har endast ringa effekter på den regionala ekonomin. Att verksamheten läggs ned kommer sannolikt inte att ha några nämnvärda konsekvenser för turismen i området. Naturturismen i Kuhmo fokuserar särskilt på vildmarksaktiviteter och på tjänster där besökare kan observera djur, och dessa anknyter inte i någon större utsträckning till Petola naturum. Dessutom kommer propositionen att ha ringa konsekvenser för sysselsättningen i regionen. I och med propositionen överför Finlands miljöcentral två fasta tjänster vid Vänskapsparkens forskningscentral från Kuhmo till ett annat verksamhetsställe, men de som för närvarande innehar dessa tjänster kommer att ha möjlighet att fortsätta i sina uppgifter. I fråga om Forststyrelsen har propositionen inga nämnvärda personalkonsekvenser.

Rysslands anfallskrig har kraftigt förändrat verksamhetsmiljön i Kuhmo och inverkat negativt på regionens ekonomi och livskraft. Även om propositionen som enskild åtgärd inte bedöms ha några nämnvärda ekonomiska konsekvenser för Kuhmo stad, kommer nedläggningen av verksamheten vid Petola naturum och Vänskapsparkens forskningscentral att delvis sammanfalla med en mer omfattande pågående utveckling som har negativa effekter på ekonomin och livskraften i området. De samlade konsekvenserna av de olika faktorerna kan således bli betydande för Kuhmo stad.

4.2.2 Konsekvenser för myndigheterna

I och med propositionen kommer Forststyrelsens Naturtjänster inte längre att ha någon skyldighet att upprätthålla den verksamhet och kundservice som bedrivs i Petola naturums nuvarande byggnad. Däremot kan Naturtjänsterna satsa på digital kundservice som når en större kundkrets samt rikta resurser till de tjänster som gäller utflyktsmål i terrängen i området och på att informera om naturobjekten i området. I och med propositionen och försäljningen av fastigheten i Tönölänniemi faller dessutom Forststyrelsens Naturtjänsters belastningar i anknytning till ägandet av fastigheten bort.

Styrningen av forskningsverksamheten i Vänskapens park har överförts till Finlands miljöcentral genom miljöministeriets beslut YM3/00/2007. Propositionen kommer inte att förändra detta, utan Finlands miljöcentral kommer fortsättningen att ansvara för forskningsverksamheten i Vänskapens park från ett annat verksamhetsställe.

Propositionen har endast ringa konsekvenser för personalen. Finlands miljöcentral har för avsikt att överföra uppgifterna för de två fast anställda arbetstagarna vid Vänskapsparkens forskningscentral till verksamhetsställena i Uleåborg eller Joensuu. För Forststyrelsen har propositionen inga nämnvärda personalkonsekvenser.

4.2.3 Sociala konsekvenser

I och med propositionen läggs Forststyrelsens nuvarande tjänster i byggnaden för Petola naturum ned, vilket har konsekvenser för de lokala invånare och turister som anlitat naturumets tjänster. Samtidigt fortsätter Forststyrelsens Naturtjänsters verksamhet i Kuhmo trots att man

avstår från naturumbyggnaden, och Naturtjänsterna kommer fortfarande att tillhandahålla exempelvis friluftsrådgivning och försäljning av jakt- och fisketillstånd som digitala kundtjänster.

Petola naturum har varit en viktig samarbetspartner för skolorna i regionen när det gäller miljöfostran för barn. På grund av sparåtgärder har emellertid skolornas besök vid naturumet minskat under de senaste åren, och därför har i stället Naturtjänsternas personal besökt skolorna inom ramen för miljöfostran. Miljöfostran har således inte varit bunden till den byggnad där naturumet finns utan arbetet kan fortsätta trots att man avstår från byggnaden.

Propositionens sociala konsekvenser beror i hög grad på vad byggnaderna börjar användas för när fastigheten i Tönölänniemi byter ägare.

5 Remissvar

Regeringspropositionen var på remiss 23.9–1.11.2024.

Sammanlagt 10 remissvar gavs om förslaget. Dessutom meddelade undervisnings- och kulturministeriet, försvarsministeriet, finansministeriet, Gränsbevakningsväsendet och Geologiska forskningscentralen att de inte hade något att yttra om förslaget.

Forststyrelsen understödde förslaget och ansåg att det är förenligt med Forststyrelsens mål. Även Finlands miljöcentral ansåg förslaget vara viktigt för centralen och mycket värt att understöda.

Kuhmo stad, Kajanalands förbund och en privatperson motsatte sig förslaget och förutsatte att Kuhmo stad kompenseras i det fall att Petola naturum och parkens forskningscentral läggs ned. Dessa remissinstanser ifrågasatte också i sina utlåtanden huruvida kompensation kan anses ha lämnats i tillräcklig utsträckning. Även Finlands viltcentral i Kajanaland framförde i sitt utlåtande att 6 § i den gällande lagen bör kvarstå oförändrad. Kuhmo stad föreslog en ersättande kompensationsmodell enligt vilken 400 000 euro av Forststyrelsens årsresultat skulle intäktsföras för att årligen användas för utveckling av naturturismen i Kuhmo exempelvis via landskapsförbundet. Även den privatperson som lämnade utlåtande föreslog en ny permanent finansieringsmodell i form av regionutvecklingsfinansiering som skulle ges via Kajanalands förbund.

Kuhmo stad, Kajanalands förbund och en privatperson betonade i sina utlåtanden Forststyrelsens stora regionalekonomiska betydelse i Kuhmo. Remissinstanserna lyfte fram de eventuella negativa konsekvenserna av de föreslagna bestämmelserna för den sociala acceptansen av Forststyrelsens verksamhet i området och för hur man i regionen i fortsättningen kommer att förhålla sig till beslut som gäller naturvård. I utlåtandena konstaterades det att Rysslands anfallskrig redan haft betydande ekonomiska konsekvenser i området och att förslaget kommer att ytterligare öka de negativa effekterna. I utlåtandena ansåg man dessutom att förslaget står i strid med regeringens mål att utveckla östra Finlands livskraft. Privatpersonen föreslog att lagstiftningsprojektet avbryts och att frågan avgörs i samband med programmet för östra Finland. Kajanalands förbund ansåg vidare att förslaget är mycket skadligt för forsknings-, utvecklings- och innovationsverksamhetens genomslag i landskapet Kajanaland, som inte har något eget universitet.

I enlighet med vad som konstateras ovan i avsnitt 2 Nuläge och bedömning av nuläget bedömde man redan för tio år sedan att utfallet av kompensationen till Kuhmo stad var större än de ursprungliga skyldigheterna. Det huvudsakliga syftet med förslaget är att balansera de offentliga

finanserna och uppnå kostnadsbesparingar, och med tanke på dessa mål är det inte ändamålsenligt att fortsätta att betala kompensation eller att skapa en ny kompensationsmodell. Den kompensation som lämnats för skyddet av Vänskapens park har varit av exceptionell art och varaktighet. Exempelvis det kompensationsprogram som gällde skyddet av gamla skogar i norra Finland pågick i 10 år 1997–2006, även om det liksom i fråga om Vänskapens park rörde sig om permanent skydd av skogar. Vad beträffar beredningen av programmet för östra Finland rör det sig om en separat process i förhållande till denna proposition. Inom programmet granskas situationen i östra Finland i ett betydligt bredare perspektiv och på ett mer genomgripande sätt än i denna proposition. Utlåtandena ger således inte anledning att ändra det centrala innehållet i förslaget. Bedömningen av de ekonomiska konsekvenserna av förslaget har emellertid kompletterats utifrån de inkomna utlåtandena.

Närings-, trafik- och miljöcentralen i Kajanaland ansåg i sitt utlåtande det vara ändamålsenligt att syftet med inrättandet av parken ändras på det sätt som anges i förslaget. Närings-, trafik- och miljöcentralen noterade att det är viktigt att forskningsverksamheten liksom också övervakningen av naturvärdena och nattfjärilsfaunan fortsätter och att forskarna fortfarande gör en arbetsinsats för Finlands miljöcentral i området. Också Finlands naturskyddsförbund ansåg i sitt utlåtande att det är kortsiktigt att lägga ned all forskningsverksamhet i området. Förslaget kommer inte att ingripa i innehållet i forskningsverksamheten eller avsluta någon forskningsverksamhet i området, utan avsikten är att Finlands miljöcentral fortfarande ska driva forskningsverksamheten i Vänskapens park men från ett annat verksamhetsställe.

Museiverket hade inget att anmärka i fråga om de föreslagna paragrafändringarna. Museiverket ansåg det dock vara viktigt att regionerna i östra Finland utvecklas och stärks. Enligt Museiverkets uppfattning finns det inga lagstadgade hinder för överlåtelsen av byggnaderna i Tönölänniemi, men Forststyrelsen bör när den bereder en eventuell försäljning begära ett separat utlåtande om byggnaderna av Museiverket.

Finlands naturskyddsförbund ansåg det vara beklagligt att Forststyrelsens Naturtjänster drabbas av besparingar. Enligt förbundet behöver det arbete som avser stora rovdjur fortsätta på andra sätt efter att verksamheten vid Petola naturum har upphört, och förbundet anser att det vore bra om naturumets lokaler kunde säljas för att användas inom naturturismen.

6 Specialmotivering

1 §. Avsikten med inrättandet av Vänskapens park. Det föreslås att omnämmandet i 1 mom. av främjandet av miljövärdssamarbetet mellan Finland och Sovjetunionen stryks. Det aktiva miljövärdssamarbetet mellan Finland och Ryssland i Vänskapens park har upphört efter Rysslands angrepp mot Ukraina i februari 2022, och den gamla ordalydelsen för syftet med inrättandet motsvarar inte längre nuläget. Naturvårds- och forskningsarbetet fortsätter på nationell nivå i Vänskapens park. Det ändrade syftet med inrättandet motsvarar till sitt innehåll i huvudsak syftet med inrättandet av andra motsvarande statliga naturskyddsområden.

6 §. Personalen samt informations- och forskningscentret. Det föreslås att 6 § som gäller personalen vid Vänskapens park och inrättandet av ett informations- och forskningscentrum i Kuhmo upphävs. Enligt 6 § 1 mom. i lagen inrättas för forskning som gäller Vänskapens park, för skötseln, användningen och övervakningen av parken samt för guidning i den ett tillräckligt antal tjänster och anställs personal i arbetsavtalsförhållande. Enligt 6 § 2 mom. inrättas i Kuhmo stad ett informations- och forskningscentrum för Vänskapens park.

Den i lagens 6 § 2 mom. avsedda forskningscentralen i Tönölänniemi i Kuhmo samt Petola naturum har för närvarande endast liten efterfrågan och de är i ringa användning. Dessutom kommer kostnaderna för underhållet av byggnaderna och behovet av reparationsinvesteringar i dem under de närmaste åren att vara betydande i förhållande till användningsbehovet. Det är inte längre ändamålsenligt att med statsmedel fortsätta att bedriva naturumets och forskningscentralens verksamhet i byggnaderna i Tönölänniemi och underhålla byggnaderna. För att man ska kunna avstå från naturumet och forskningscentralen behöver 6 § 2 mom. upphävas. Genom upphävandet av bestämmelsen kan Forststyrelsens Naturtjänster avsluta den naturumverksamhet som är bunden till byggnaden i Petola naturum och sälja fastigheten i Tönölänniemi och dess byggnader. Dessutom kan Finlands miljöcentral avstå från verksamheten vid Vänskapsparkens forskningscentral och överföra personalen och deras uppgifter till andra verksamhetsställen.

Eftersom bestämmelsen om informations- och forskningscentret vid Vänskapens park föreslås bli upphävd föreslås det att också 6 § 1 mom. som gäller den personal som ska anställas vid centret upphävs som onödigt. Forststyrelsens Naturtjänster svarar i enlighet med 9 § 3 mom. i naturvårdslagen (9/2023) för uppgifter som hänför sig till förvaltningen, användningen och skötseln av statens naturskyddsområden. Naturtjänsterna upprätthåller den personal som behövs för skötseln av de lagstadgade uppgifterna och det behöver inte föreskrivas särskilt om avlönande av personal för en enskild parks behov. Naturtjänsterna har inte heller anvisat personal enbart för skötseln av Vänskapens park, utan personalen arbetar med olika uppgifter inom ett större område. Finlands miljöcentral å sin sida svarar för styrningen av forskningsverksamheten vid parken genom miljöministeriets beslut. Att man avstår från den fysiska forskningscentralen kommer inte att förändra detta, utan Finlands miljöcentral kommer att ansvara för forskningen avseende Vänskapens park från ett annat verksamhetsställe.

7 Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft den 1 juni 2025.

Kläm

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

Lag

om ändring av lagen om Vänskapens park

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen om Vänskapens park (488/1990) 6 § och
ändras 1 § 1 mom. som följer:

1 §

Avsikten med inrättandet av Vänskapens park

För att skydda Kajanalands vildmarksområden med skog och myrar samt insjönatur och åsar och skogsrenens livsmiljö samt för att främja miljöforskning finns Vänskapens park på områden som staten äger i Kuhmo stad och Suomussalmi kommun.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Helsingfors den 12 december 2024

Statsminister

Petteri Orpo

Miljö- och klimatminister Kai Mykkänen

Lag

om ändring av lagen om Vänskapens park

I enlighet med riksdagens beslut:
upphävs i lagen om Vänskapens park (488/1990) 6 § och
ändras 1 § 1 mom. som följer:

Gällande lydelse

1 §

Avsikten med inrättandet av Vänskapens park

För att främja miljövårdssamarbetet mellan Finland och Sovjetunionen, för att skydda ödeskogarna och myrödemarkerna samt sjö- och åsnaturen i Kajanalands och skogsrenens livsmiljö samt för att främja miljöforskningen inrättas Vänskapens park på områden som staten äger i Kuhmo stad och Suomussalmi kommun.

6 §

Personalen samt informations- och forskningscentret

För forskning som gäller Vänskapens park, för skötseln, användningen och övervakningen av parken samt för guidning i den inrättas ett tillräckligt antal tjänster och anställs personal i arbetsavtalsförhållande.

I Kuhmo stad inrättas ett informations- och forskningscentrum för Vänskapens park.

Föreslagen lydelse

1 §

Avsikten med inrättandet av Vänskapens park

För att skydda Kajanalands vildmarksområden med skog och myrar samt insjönatur och åsar och skogsrenens livsmiljö samt för att främja miljöforskning finns Vänskapens park på områden som staten äger i Kuhmo stad och Suomussalmi kommun.

6 §

Personalen samt informations- och forskningscentret

(upphävs)

Denna lag träder i kraft den 20 .